

Näringsdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor

Rådets möte (Konkurrenskraft: inre marknaden och industri) den 27 maj 2021

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter

Lagstiftningsöverläggningar
(Offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

3. Förordning om en inre marknad för digitala tjänster (Digital Services Act) och om ändring av direktiv 2000/31 / EG

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt, lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Anders Ygeman

Förslagets innehåll:

Kommissionen presenterade i december 2020 ett förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster (DSA). Förslaget syftar till att skapa en inre marknad för digitala tjänster och harmonisera regler för att förbättra och

tydliggöra bl.a. för hantering av innehåll, informationsutbyte mellan medlemsstater och skarpa bestämmelser för regelefterlevnad för mycket stora plattformar. Under det portugisiska ordförandeskapet har en första genomgång av förslaget skett.

Frågor som framför allt har väckt diskussion i rådsarbetsgruppen, och som ordförandeskapet noterar i lägesrapporten, är hur det praktiska genomförandet av förelägganden ska gå till och i relation till detta även bevarandet av ursprungslandsprincipen och genomförandet i förhållande till tredje land. En annan fråga rör hantering av innehåll online och gränsdragningen till grundläggande rättigheter så som yttrandefrihet. Lägesrapporten beskriver också de diskussioner som förts rörande behovet av att införa en s.k. stay-down-mekanism för att undvika att olagligt innehåll återkommer där vissa medlemsstater (inkl. SE) har indikerat att de ser behov av en sådan mekanism. Vissa medlemsstater ser behov av en mer riktad mekanism gällande icke-överensstämmande eller förfälskade varor. Diskussioner har även ägt rum bl.a. kring tillämpningsområdet och relationen till andra rättsakter, om den asymmetriska ansatsen där frågan om SME:s ska undantas från viss typ av ansvar uppkommit samt vissa medlemsstater ställt högre krav på mycket stora plattformar samt om ikraftträdandedatumet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Regeringen överlade med Näringsutskottet den 2 februari 2021, samt med Konstitutionsutskottet den 23 februari och 4 maj 2021.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förslaget kommer att fortsatt behandlas i rådsarbetsgruppen för konkurrens och inre marknad under den återstående delen av det portugisiska ordförandeskapet och därefter lämnas över till det slovenska ordförandeskapet för fortsatt behandling.

Faktapromemoria:

Fakta- PM 2020/21:67 – Förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster

4. Förordning om konkurrensdrivna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn (Digital Markets Act)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt, lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan

Förslagets innehåll:

Behandlingen inleddes med en presentation av förslaget i rådsarbetsgruppen för konkurrens den 16 december 2020 under det tyska ordförandeskapet. Under det portugisiska ordförandeskapet har förslaget behandlats under totalt 15 möten i rådsarbetsgruppen och en första genomgång av förslaget har genomförts. Ordförandeskapet har identifierat ett allmänt stöd från medlemsstaterna när det gäller förslagets övergripande syften och behovet av ett snabbt antagande av detta. Ordförandeskapet har funnit brett stöd för behovet av att hitta en rättvis balans mellan snabba och flexibla förfaranden, kombinationen av kvantitativa och kvalitativa tröskelvärden för beteckning av grindvakter och behovet av effektiva utredningsverktyg och sanktioner. Kvarstående frågeställningar som ordförandeskapet har identifierat är bland annat medlemsstaternas roll i tillsynen enligt DMA, befogenheter för kommissionen att anta delegerade akter, den rättsliga grunden, förhållandet till nationell respektive EU:s lagstiftning och frågor relaterade till betecknande av grindvakter, skyldigheter och den regulatoriska dialog om precisering skyldigheter som enligt förslaget ska kunna äga rum mellan kommissionen och grindvakterna. Ordförandeskapet bedömer att ytterligare tekniska diskussioner behövs innan ett politiskt beslut om förslaget kan tas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Regeringen överlade med Näringsutskottet den 2 februari 2021.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förslaget kommer fortsatt att behandlas i rådsarbetsgruppen för konkurrens under den återstående delen av det portugisiska ordförandeskapet och därefter lämnas över till det slovenska ordförandeskapet för fortsatt behandling.

Faktapromemoria:

Fakta- PM 2020/21:66 – Förordning om konkurrensdrivna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn

Icke lagstiftande verksamhet

5. Öka den Europeiska unionens konkurrenskraft och globala inflytande genom ett ambitiöst paket för digitala tjänster

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd:

Ibrahim Baylan (DMA)

Anders Ygeman (DSA)

Förslagets innehåll:

Förslaget till DMA presenterades av kommissionen som en del av kommissionens lagstiftningspaket för digitala tjänster. Förslaget innehåller regler om en förhandsreglering av stora plattformslieferantörer. Syftet med förslaget är att införa harmoniserade regler på EU-nivå och skapa en väl fungerande inre marknad för digitala tjänster. Detta ska uppnås genom att säkerställa att marknader inom den digitala sektorn är öppna och rättvisa. Enligt kommissionen kommer införandet av förslaget att främja innovation, hög kvalitet på digitala produkter och tjänster, rättvisa och konkurrenskraftiga priser samt fritt val för användare inom den digitala sektorn. Förslaget syftar även till att bidra till en hållbar tillväxt av plattformstjänster. Regleringen ska vara teknikneutral. Förslaget är ett led i kommissionens strategi ”Att forma EU:s digitala framtid” som presenterades den 19 februari 2020.

Förslaget till DSA innehåller regler om hantering av olagligt innehåll för olika typer av s.k. förmedlingstjänster. Begreppet inkluderar tre huvudgrupper av leverantörer som i olika grad vidarebefordrar information

som användare av deras tjänster tillhandahåller. Det inkluderar bl.a. internetplattformar som till exempel kan vara digitala marknadsplatser som webbplatser eller mobilapplikationer där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag och sociala medieplattformar. Syftet med förslaget är att uppnå en välfungerande inre marknad för digitala tjänster och att anpassa samt harmonisera ansvarsregler för tillhandahållare av förmedlingstjänster till den digitala verklighet som unionsmedborgarna i dag lever i så att olagligt innehåll hanteras likartat inom unionen.

Förslag till svensk ståndpunkt:

DMA:

Enligt regeringen är det viktigt att det ges ökade förutsättningar för konkurrens, investeringar, innovation och inträde av nya aktörer - både företagsanvändare och plattformsföretag - på digitala marknader där stora plattformar är verksamma.

Regeringens övergripande bedömning är att det förslag som kommissionen har presenterat i huvudsakliga delar kan stödjas. Det finns konkurrensproblem kopplade till vissa plattformsmarknader och det har inom ramen för det nuvarande konkurrensrättsliga tillsynssystemet inte varit möjligt att åtgärda en del av dessa konkurrensproblem. Problemen har heller inte kunnat åtgärdas i takt med att marknaderna utvecklas.

Regeringen anser att det är viktigt med gemensamma regler på EU-nivå för att undvika fragmentering genom nationell lagstiftning, särskilt eftersom tjänsterna inom den digitala ekonomin är gränsöverskridande och ofta riktar sig mot användare i flera medlemsstater på den inre marknaden. En viktig förutsättning är att gränserna mellan DMA och möjligheterna att införa och tillämpa nationell lagstiftning framgår tydligt av förslaget.

Mot bakgrund av tjänsternas gränsöverskridande karaktär anser regeringen att kommissionen är bäst lämpad att vara tillsynsmyndighet för DMA. Vid en diskussion om medlemsstaternas roll i tillsynen är det viktigt att inte myndigheternas resurser tas i anspråk mer än vad som är nödvändigt för att bistå kommissionen i dess tillsyn. Regeringen anser att Sverige bör verka för att de nationella myndigheterna ska bistå kommissionen i den grad som anges i förslaget.

Lagstiftningen bör vara väl avvägd så att inte heller innovation och investeringsvilja hos de företag som omfattas av regleringen påverkas på ett oproportionerligt sätt. Det bör omfatta stora plattformslieferantörer som har en grindvaktsfunktion i förhållande till sina företagsanvändare och det bör vara de mest framträdande fallen av bristande konkurrensmöjligheter på den inre marknaden som lagstiftningen inriktas på. Regeringen förespråkar vikten av ett effektivt och rättssäkert förfarande för företagen liksom att det i samband med att förordningen genomförs tydligt informeras om vilka rättigheter och skyldigheter företagen har enligt förslaget. Det är särskilt viktigt gentemot små och medelstora företag.

Förslaget ger befogenheter till kommissionen att anta delegerade akter om centrala delar i förslaget, bl.a. i fråga om att uppdatera de skyldigheter som grindvakterna ska följa enligt förordningen. Som utgångspunkt stöder regeringen att en sådan befogenhet ges till kommissionen eftersom regelverket behöver kunna vara framtidssäkert, kunna tillämpas enhetligt och snabbt anpassas till nya marknadsförhållanden. Det bör dock anges tydligt i förordningen vad delegationerna avser.

DSA:

Regeringen anser att förordningen har potential att bidra till ökad transparens, trygghet och förutsägbarhet för slutanvändare och de digitala tjänster som verkar på den inre marknaden. Förslaget behövs också för att motverka fragmentering av regelverket på den inre marknaden och att främja plattformarnas innovationskapacitet. Regeringens målsättning är att förhandlingarna ska resultera i en förordning som utgör en balanserad avvägning mellan dessa intressen, där mänskliga rättigheter respekteras och där leverantörer av förmedlingstjänster får förtydligade spelregler och tar ett större ansvar för att motverka förekomsten av olagligt innehåll. Företagens, särskilt små och medelstora, intresse av förutsebarhet och rättssäkerhet bör även säkerställas i största möjliga utsträckning.

Regeringen anser att det är viktigt att ursprungslandsprincipen bevaras. En annan viktig princip som återfinns i e-handelsdirektivet är förbudet mot att ålägga tjänstetillhandahållare en generell övervakningsplikt. Regeringen välkomnar att principen har en motsvarighet i förordningsförslaget. Vidare anser regeringen att det är viktigt att reglerna säkerställs vara förenliga med WTO-regelverket och inte diskriminerar företag från tredjeland.

Regeringen anser att det är av vikt att mediers publiceringar skyddas. I svenskt hänseende handlar det bland annat om att säkerställa att förordningens regler inte kommer i konflikt med yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringen verkar därför för skrivningar som syftar till att tydligt och klart säkerställa skyddet för yttrande- och informationsfriheterna.

Regeringen välkomnar vidare att reglerna tar sikte på hantering av olagligt innehåll på förmedlingstjänster. För att minska riskerna för överborttagning och säkerställa yttrandefriheten verkar regeringen för att det ska uttryckas i förordningen att det inte finns någon förväntan på förmedlingstjänster att de efter anmälan ska agera gentemot annat innehåll än det som är uppenbart olagligt. Därmed kommer mindre innehåll i praktiken att plockas bort eftersom enbart helt tydliga fall omfattas.

För att motverka att uppenbart olagligt innehåll som tagits bort återpubliceras, driver regeringen att bestämmelserna i förslaget som bidrar till att uppenbart olagligt innehåll hålls borta efter borttagning bibehålls och vid behov förstärks. En förutsättning är dock att kraven kan utformas utan negativ inverkan på yttrandefriheten. Bindande krav på mekanismer som hindrar publicering kan inte heller omfatta innehåll som finns i databaser som skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen.

Regeringen verkar också för att en tillhandahållare av förmedlingstjänst som har uppmärksammats på ett visst uppenbart olagligt innehåll som sedan tagits bort fortsatt ska anses ha kännedom om den specifika informationen om den återpubliceras. Detta för att tillhandahållaren av förmedlingstjänsten inte ska kunna åberopa ansvarsfrihet i fråga om information som tillhandahållaren vid något tillfälle uppmärksammats på.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

DMA: Överläggning med Näringsutskottet den 2 februari 2021.

DSA: Överläggning med Näringsutskottet den 2 februari 2021. Överläggning av grundlagsaspekter med Konstitutionsutskottet den 23 februari och 4 maj 2021.

Fortsatt behandling av ärendet:

DMA kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för konkurrens under det återstående portugisiska ordförandeskapet och därefter överlämnas för fortsatt behandling till det slovenska ordförandeskapet.

DSA kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för konkurrens och tillväxt (inre marknad) under det återstående portugisiska ordförandeskapet och därefter överlämnas för fortsatt behandling till det slovenska ordförandeskapet.

Faktapromemoria:

Fakta- PM 2020/21:66 – Förordning om konkurrensdrivna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn

Fakta- PM 2020/21:67 – Förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster

6. Uppdatering av den nya industristrategin för Europa – vikten av att säkerställa tillgång till kritiska råvaror

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan

Förslagets innehåll:

Något diskussionsunderlag har ännu inte presenterats för dagordningspunkten, men diskussionen på mötet förväntas behandla uppdateringen av EU:s industristrategi från den 5 maj 2021, särskilt de delar som avser tillgång till kritiska råvaror.

Kommissionen publicerade den 10 mars 2020 ”En ny industristrategi för EU”, dagen innan Världshälsoorganisationen (WHO) klassificerade covid-19 som en pandemi. Den uppdaterade industristrategin ersätter inte den nya industristrategin från 10 mars 2020 utan ska komplettera denna och syfta till att beakta omständigheterna och hantera de utmaningar som accentuerats under pandemin.

Den uppdaterade industristrategin har tre huvudsakliga inriktningar: Att stärka den inre marknadens resiliens, att hantera EU:s strategiska beroenden och att påskynda den digitala och gröna omställningen. Den uppdaterade industristrategin åtföljs av tre bilagor: en årlig rapport om den inre marknaden, en rapport med analys av EU:s strategiska beroenden samt en rapport om den europeiska stålindustrin.

Meddelandet innehåller en uppräknning av pågående arbete inom olika politikområden men även vissa nyheter. I meddelandet aviserar tex. kommissionen ett förslag om en krismekanism som ska syfta till att skapa mer informationsutbyte och mer koordinering för att förhindra plötsligt stängda gränser och andra oönskade effekter vid framtida kriser. En ytterligare nyhet är att kommissionen tillsammans med industrin, offentliga myndigheter och andra intressenter ska ta fram analyser som visar hur den gröna och digitala omställningen ska uppnås inom industriella ekosystem (*eng. transitions pathways*). Bilagan om den europeiska stålsektorn ska tjäna som ett exempel på en sådan analys. Kommissionen lyfter även fram betydelsen av tillgång till råmaterial vilka behövs för grön omställning och digitalisering. Övergången till ett fossilfritt samhälle kommer att väsentligt öka behovet av framförallt innovationskritiska metaller och mineral. Råmaterial utgör ett av de sex områden som kommissionen har analyserat djupare i bilagan om strategiska beroenden. Hänvisning görs till råvarumeddelandet och dess 10 åtgärder som syftar till att öka EU:s resiliens och öppna strategiska oberoende och inkluderar både kapacitetsbyggande inom EU som att stärka och diversifiera externa källor.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Med anledning av pandemin och allt den medfört ser regeringen positivt på att kommissionen valt att uppdatera EU:s industristrategi. Unionen behöver en gemensam strategi över hur EU ska stärka sin konkurrenskraft efter pandemin, hur strategiska beroenden ska hanteras och hur de gröna och digitala omställningarna ska påskyndas.

Regeringen välkomnar att den gröna och digitala omställningen är en av strategins huvudinriktningar. Regeringen ser den gröna omställningen, inklusive nettonollutsläpp av växthusgaser, cirkulär ekonomi och zero pollution, som särskilt viktigt i det kommande arbetet för att EU ska kunna nå målen i den gröna given. EU har en viktig roll bland annat vad gäller

koldioxidprissättning, långsiktiga styrmedel, rättsliga ramverk och forsknings- och innovationssinsatser som främjar omställningen till en fossilfri och cirkulär ekonomi.

Regeringen välkomnar även att industristrategin på ett sådant tydligt sätt betonar vikten av en fördjupad och väl fungerande inre marknad och att denna måste fungera även i kristider. Det är positivt att industristrategin understryker vikten av samstämmighet mellan handelspolitik, inre marknad, industripolitik, forskning och innovation.

Kommissionen har påbörjat ett viktigt arbete med att analysera EU:s strategiska beroenden. Analysen är grundlig och djupodlande. Det är dock viktigt att kommissionen är transparent gällande kriterierna för att identifiera produkter av strategisk betydelse. När det gäller att hantera dessa strategiska beroenden måste rätt åtgärder identifieras för de problem man söker åtgärda utan att beprövande principer och väl fungerande politik kastas över bord. Vad som är strategiskt viktigt och hur det bäst tillgodoses måste definieras i varje enskilt fall.

Regeringen ser positivt på att strategin uppmärksammar kritiska råmaterial och dess stora betydelse för EU:s ekonomi och vikten av att stärka en resilient tillförsel av dessa. Detta ska uppnås med säker, hållbar och ansvarsfull försörjning genom ökad inhemsk mineralresurskapacitet, återvinning och återanvändning av material samt diversifierade globala leveranskedjor och minskat importberoende. Regeringen anser att medlemsländerna själva har en viktig roll att spela i frågan om ökad inhemsk hållbar försörjning av kritiska råvaror från primära och sekundära källor.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Uppdateringen av industristrategin från 2020 har ännu inte behandlats i riksdagen.

Fortsatt behandling av ärendet:

Det är i dagsläget inte känt om rådslutsatser kommer att antas vid ett senare tillfälle.

Faktapromemoria:

Arbete pågår inom Regeringskansliet med att ta fram en faktrapomemoria om den uppdaterade industristrategin med tillhörande bilagor.

7. Slutsatser om "Turism i Europa under det kommande decenniet: Hållbar, motståndskraftig, digital, global och social"

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Beslutspunkt, antagande av rådslutsatser.

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan

Förslagets innehåll:

Det portugisiska ordförandeskapet har lagt fram ett utkast till rådslutsatser för antagande. Texten har diskuterats vid ett antal rådsarbetsgruppsmöten under våren.

I rådslutsatserna understryks turismens och besöksnäringens utveckling och omställning i ljuset av covid-19-pandemin. Med avstamp i pandemins betydande konsekvenser för turismen och den europeiska besöksnäringen rör rådslutsatserna vid flera av turismens framtidsutmaningar, bland annat kompetensbehov, komplexa värdekedjor och omställning mot miljömässig hållbarhet.

Pandemin anses utgöra en möjlighet till en förnyad, strategisk inriktning på turismens utveckling. Medlemsstaterna uppmanas att fortsätta dela goda exempel på hur turism kan bidra till miljömässig hållbarhet samt utveckla strategier för hållbar, ansvarsfull och motståndskraftig turism.

Kommissionen inbjuds bland annat att utarbeta en europeisk agenda för turism baserad på inblick i strategiska utmaningar för att driva de gröna och digitala omställningarna i turistekosystemet samt stärka dess konkurrenskraft, motståndskraft och hållbarhet.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen har under förhandlingen drivit och fått gehör för framförda synpunkter på bland annat frivillighet i implementering av hälsoprotokoll i besöksnäringen och återhållsamhet vad gäller riktade medel för turismsektorn.

Regeringen anser att Sverige ska ställa sig bakom utkastet till rådslutsatser.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan har inte tidigare behandlats i riksdagen.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

8. Slutsatser om datateknik för att förbättra "bättre lagstiftning"

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Beslutspunkt. Antagande om rådslutsatser

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan

Förslagets innehåll:

Det portugisiska ordförandeskapet har lagt fram ett utkast till rådslutsatser för antagande. Ett första utkast presenterades för medlemsstaterna i februari 2021. Utkastet har diskuterats vid ett flertal rådsarbetsgruppsmöten under våren.

I rådslutsatserna framhålls att EU står inför en ekonomisk och social utmaning under återhämtningen från effekterna av covid-19. EU:s rättsliga ramverk behöver därför vara så konkurrenskraftigt, effektivt, förutsägbart, innovationsvänligt, framtidssäkert, hållbart och motståndskraftigt som möjligt för att möta denna utmaning.

Vidare betonas det i rådslutsatserna att bättre lagstiftning behöver prioriteras och ha en global och övergripande ansats för att bidra till bland annat tillväxt, konkurrenskraft och EU:s gröna och digitala omställning.

Medlemsstaterna uppmanas därtill att använda sig av datateknik i lagstiftningsprocessen då datateknik anses kunna bidra till bland annat mer effektiva och mindre tidskrävande konsekvensbedömningar och

utvärderingar samt ökad förutsägbarhet, vilket stödjer en högkvalitativ, anpassningsbar och mindre betungande lagstiftning.

Kommissionen och medlemsstaterna bjuds in till att, tillsammans på EU-nivå, överväga hur användningen av datateknik kan främjas i syfte att stödja bland annat datadriven och högkvalitativ lagstiftning, med beaktande av principerna om bättre lagstiftning.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att effektivare och förenklade regelverk är en viktig del i att stärka den europeiska och svenska konkurrenskraften, vilket skapar förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Regeringen anser att Sverige ska ställa sig bakom utkastet till rådslutsatser.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan har inte tidigare behandlats i riksdagen.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

Övriga frågor

9. a) Nuvarande lagstiftningsförslag (Offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

i) Förslag till förordning om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt, presentation av kommissionen

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan

Förslagets innehåll:

Kommissionen har presenterat ett förslag till förordning för att komma tillrätta med de problem som finns med utländska subventioner som snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. Förslaget har utformats i enlighet med existerande regler på konkurrens- och statsstödsområdet som reglerar motsvarande subventioner/stöd från EU:s medlemsstater. Förslaget omfattar tre delar: (i) förhandsanmälan av subventioner inom ramen för företagskoncentrationer, (ii) förhandsanmälan av subventioner inom ramen för upphandlingsförfaranden och (iii) möjligheten för kommissionen att på eget initiativ göra efterhandsgranskningar i misstänkta fall som inte täcks av (i) och (ii).

ii) Förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt, presentation av kommissionen

Ansvarigt statsråd: Anders Ygeman

Förslagets innehåll:

Kommissionen har presenterat ett förslag till en förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (AI). Syftet med förslaget är att harmonisera regler för AI inom EU, skydda hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter, främja de positiva aspekterna av AI och säkerställa fri rörlighet av AI-system.

Förslaget använder ett riskbaserat angreppssätt i syfte att skapa en strukturerad uppdelning mellan olika typer av AI-system och dess användning där vissa är förbjudna, andra tillåtna men med restriktioner och krav i form av bl.a. tillsyn och registrering hos ansvarig myndighet. De AI-system som inte innebär någon eller liten risk får användas utan restriktioner

b) Handelspolitisk översyn - En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt, presentation av kommissionen

Ansvarigt statsråd: Anna Hallberg

Förslagets innehåll:

Den 18 februari 2021 presenterade kommissionen meddelandet ”Översyn av handelspolitiken — En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik”. Meddelandet slår fast vikten av att fortsatt dra nytta av internationell handel och internationellt samarbete och samtidigt utveckla verktyg för att kunna agera mot otillbörliga handelsmetoder och skydda EU:s medborgare och företag. Inom ramen för detta ska översynen bland annat föreslå hur unionens motståndskraft kan stärkas, hur den ekonomiska återhämtningen och långsiktig tillväxt bäst främjas, hur EU bäst kan nå sina miljö-, hållbarhets- och digitaliseringsmål, hur små och medelstora företag (SMEs) kan stödjas, samt hur målen för lika konkurrensvillkor kan nås internt och externt.

c) Den europeiska industrins konkurrenskraft och effektiv harmoniserad standardisering

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt, presentation av den spanska delegationen

Ansvarigt statsråd: Anna Hallberg

Förslagets innehåll:

Betydelsen av den europeiska standardiseringens roll till stöd för den inre marknaden och den ekonomiska återhämtningen lyftes fram vid konkurrenskraftsrådet den 25 februari. Ett antal medlemsstater önskar följa upp denna diskussion. Syftet är att verka för en effektiv och intressentdriven europeisk

standardisering som stödjer den gröna och digitala omställningen och främjar innovation.

d) Viktiga byggstenar för en konkurrenslagstiftning och statsstödsramverk som möjliggöra europeisk konkurrenskraft

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt, presentation av den österrikiska delegationen.

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan

Förslagets innehåll:

Österrike avser informera om sitt icke-papper om den framtida konkurrenspolitiken. I papperet föreslås bl.a. ett s.k. ekonomiskt intressetest vid konkurrensrättsliga prövningar av företagskoncentrationer och ett införande av ett tröskelvärde baserat på transaktionsvärde i stället för omsättning för att komma åt s.k. ”killer acquisitions” från stora techbolag.

e) Det inkommande slovenska ordförandeskapets arbetsprogram

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: informationspunkt, presentation av den slovenska delegationen.

Ansvarigt statsråd: Ibrahim Baylan

Förslagets innehåll:

Det inkommande slovenska ordförandeskapet kommer att presentera sitt ordförandeskapsprogram. Något bakgrundsdocument har ännu inte cirkulerats.

Rådets möte (Konkurrenskraft: forskning och rymd) den 28 maj 2021

10. Förordning om att etablera ett gemensamt företag för ett högpresterande europeiskt datorsystem

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av allmän inriktning

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll:

EuroHPC är ett gemensamt företag som inrättades 2018 och som syftar till att göra Europa världsledande inom högpresterande datorsystem och kvantdatorteknik. Möjligheten att inrätta gemensamma företag för att effektivt kunna genomföra Horisont Europa följer av artikel 187 i EUF-fördraget och har använts under tidigare ramprogram för forskning och innovation.

I september 2020 presenterade EU-kommissionen ett förslag till ny förordning till ett mer omfattande initiativ med högre ambition vad gäller framtida datorkapacitet inom EU. Syftet är att Europa ska bygga superdatorer som blir bland de snabbaste och mest effektiva datorerna i världen. Datorerna ska användas för analyser av stora datamängder (Big Data), artificiell intelligens, molnteknologier och cybersäkerhet. Dessa analyser kan sedan leda till praktisk nytta inom många olika samhällsområden.

EU-kommissionens ursprungliga förslag om central finansiell administration, vilken skulle ha inneburit att nationella bidrag beslutas och fördelas av det gemensamma företaget, har ersatts med en annan modell. I den nya modellen kan varje deltagande land välja en koordinering av de nationella utbetalningarna med de utbetalningar som sker från det gemensamma företaget. Jämfört med EU-kommissionens ursprungliga förslag kommer EuroHPC, inom ramen för befintliga medel, även att finansiera uppgradering av superdatorer. Syftet är att utveckla redan gjorda investeringar och använda dessa på ett optimalt och effektivt sätt.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att det är av stor betydelse att svenska och europeiska aktörer har tillgång till superdatorer med prestanda av högsta internationella klass. Datorerna kan komma att skapa helt nya möjligheter för forskning, teknikutveckling och innovation, vilket till exempel kan ge viktiga bidrag för arbetet med en hållbar utveckling.

Regeringen anser att de satsningar som behövs på superdatorer i Europa går bortom de förmågor som enskilda länder har möjlighet till vad gäller finansiering och genomförande. Enligt regeringen finns det därför ett tydligt europeiskt mervärde med initiativet.

Regeringen stöder den reviderade modell som föreslås för den finansiella administrationen av det gemensamma företaget. I förhandlingen har regeringen vidhållit sina kritiska synpunkter mot det förslag som EU-kommissionen lade fram. Den reviderade modellen är förenlig med svenska regler och metoder för implementering.

Regeringen ser positivt på att det gemensamma företaget även kan finansiera uppgradering av superdatorer. Det kommer bidra till att redan gjorda investeringar utnyttjas på ett effektivt sätt.

Regeringen hade föredragit om begreppet strategisk autonomi inte hade använts i de artiklar som handlar om att begränsa vilka leverantörer som kan anlitas vid upphandling av superdatorer. Begreppet är inte definierat och olika länder och aktörer har olika uppfattning om dess innebörd. Regeringens anser ändå att de aktuella kan artiklarna kan accepteras.

Regeringen anser att den allmänna inriktningen för förordningen om EuroHPC kan godkännas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Utbildningsutskottet 11 februari 2021 och 18 maj 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: Ett slutligt antagande av förordningen kommer ske efter att yttrandet från Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén beaktats.

Faktapromemoria: 2020/21:FPM10

11. Rådslutsatser om att fördjupa Europeiska forskningsområdet: Att ge forskare attraktiva och hållbara karriär- och arbetsvillkor samt att förverkliga kompetenscirkulation

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av rådsslutsatser

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll:

Rådsslutsatserna är omfattande och uppdelade i tio olika avsnitt som behandlar frågor om forskarkarriärer på olika sätt. Det första avsnittet tar sin utgångspunkt i att det är forskarna som utgör grunden för alla forsknings- och innovationssystem och för det Europeiska forskningsområdet (ERA). Av detta följer att villkoren för forskarkarriärer och attraktiviteten i forskaryrket är frågor av stor betydelse.

Det andra avsnittet i rådsslutsatserna handlar om vikten av mobilitet, inte minst för forskare som befinner sig i början av karriären. Även betydelsen av s.k. ”kompetenscirkulation” (eng brain circulation) framhålls, vilket innebär att forskare rör sig mellan olika regioner och mellan länder. Det tredje avsnittet adresserar frågan om en öppen och väl fungerande arbetsmarknad för forskare. I avsnittet behandlas bl.a. betydelsen av att forskarutbildningen inte enbart utformas för en akademisk karriär utan även innehåller inslag som möjliggör anställning i privata sektorn.

I det fjärde avsnittet behandlas frågan om ett ramverk för forskarkarriärer. Bland annat kommenteras EU-kommissionens arbete med att definiera vad som menas med begreppet forskare och deras kompetenser, vilket kan öka mobiliteten och möjliggöra dess statistisk uppföljning. Det femte avsnittet handlar om att skapa forskarkarriärer med bättre arbetsvillkor och möjlighet till familjeliv. I sammanhanget konstateras att frågor om socialförsäkring och pension är viktiga, men att de utgör nationell kompetens. Avsnittet behandlar även vikten av jämn könsfördelning.

I det sjätte avsnittet adresseras frågor om excellens och att behålla talanger. I sammanhanget framhålls vikten av att uppnå EU:s 3%-mål liksom betydelsen av att vidta åtgärder på nationell nivå för att reformera forskningssystemen. Det sjunde avsnittet behandlar mobilitet mellan sektorer, discipliner och länder, bl.a. eftersom det ökar forskningens kvalitet men även forskare anställningsbarhet.

Avsnitt åtta behandlar synergier mellan Europeiska området för högre utbildning (EHEA) och Europeiska forskningsområdet (ERA), t.ex. kopplingen mellan forskning och undervisning. I sammanhanget nämns även ”Europauniversitet”, vilket består av nätverk som skapas av universiteten själva runtom i EU.

Det nionde avsnittet hanterar frågan om uppföljning av forskarkarriärer, inklusive geografisk och sektoriell mobilitet. För att bättre förstå mobiliteten i Europa behövs utvecklad statistik. I det tionde avsnittet så nämns ett antal prioriterade åtgärder vad gäller forskarkarriärer, bl.a. uppmanas medlemsstaterna att utveckla utbildningen och karriärförutsättningarna för unga forskare. Vidare behöver meriteringssystemen utvecklas så att de förutom publikationer och citeringar även beaktar t.ex. samverkan, mobilitet mellan sektorer och öppen vetenskap.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen betonar starkt att ansvaret för exempelvis forskarutbildningens innehåll och organisation är nationell kompetens och måste hanteras på den nationella nivån. Regeringen anser att bra och trygga anställningsvillkor utgör en grundförutsättning för framgångsrik forskning och innovation.

Regeringen välkomnar att EU-kommissionen ska analysera god praxis på nationell nivå om bl.a. karriärvägar, anställning av yngre forskare och jämställdhet. Det är även positivt att EU-kommissionen ska följa upp forskarmobiliteten i Europa med hjälp av utvecklad statistik.

Regeringen anser att problemet med hot och hat mot forskare är ett allvarligt samhällsproblem som behöver bemötas.

Regeringen ser positivt på att medlemsstater, EU-kommissionen, finansörer och forskningsutförare utvecklar arbetet med värdering av forskares meriter och därmed inkluderar andra faktorer än publiceringar och citeringar.

Regeringen anser att Sverige kan godkänna rådsslutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Ej behandlad tidigare

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

12. Att förnya Europeiska forskningsområdet: Hur förbereds implementeringen av ett ambitiöst ERA för nästa decennium?

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Policydiskussion

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: Underlaget för policydiskussionen är inte publicerat ännu.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att Europeiska forskningsområdet (ERA) är ett viktigt gemensamt politiskt projekt och utvecklingen av ERA är av stor betydelse för att skapandet av ny kunskap ska vara samhället och dess invånare till nytta. ERA ska stärka EU:s globala konkurrenskraft och näringslivets förmåga att möta olika samhällsutmaningar.

Regeringen anser att utvecklingen av ERA fortsatt ska bygga på excellensprincipen. Principen om excellens innebär att de bästa forskarna med de bästa idéerna i en ansökan för en utlysning får finansiering, vilket bör vara en hörnsten för alla investeringar inom ERA.

Regeringen anser att framtida ERA ska kopplas närmare till andra EU-strategier för att påvisa relevansen för andra politiska prioriteringar inom exempelvis klimat, industri och utbildning. Utvecklingen av framtida ERA bör främja EU:s gröna och digitala omställning.

Regeringen konstaterar att många av åtgärderna för att utveckla ERA ligger på nationell nivå, och att det ansvaret bör vara tydligt. Nationella reformer för exempelvis jämställdhet och meritokratisk rekrytering inom akademi

jämte nationella investeringar mot treprocentsmålet i alla länder inom ERA är en förutsättning för en verklig inre marknad för kunskap och kunskapsarbetare. Nya målsättningar för utvecklingen av ERA kan vara önskvärda.

Regeringen anser att ERA ska som utgångspunkt vara öppet för internationellt samarbete.

Regeringen framhåller att jämställdhetsperspektivet är viktigt i utvecklingen av det framtida ERA.

Regeringen menar att det är viktigt med fortsatta samordningssatsningar inom ERA gällande forskningsinfrastrukturer och test-och demomiljöer. ERA bör även bidra till en stark europeisk industriell bas och tekniskt ledarskap.

Regeringen anser att mobilitet och verktyg för det är viktiga för att nå en verkningsfull inre marknad för kunskap och kunskapsarbetare.

Regeringen anser att ERA bör göras mer känt för allmänheten och valda strategier bör ta hänsyn till möjliga effekter (*impact*) på samhället och invånarna i stort.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: EUN 20 november -20, UbU 12 november 2020

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM25

13. Rådsslutsatser om New Space for People

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av rådsslutsatser

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll:

Det portugisiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till rådsslutsatser om New Space for People (översättning saknas). Förslaget till rådsslutsatser bygger vidare på bl.a. rådsslutsatserna från juni 2020 om rymd för ett hållbart Europa och från november 2020 om riktlinjer om Europas bidrag till fastställandet av huvudprinciper för den globala rymdekonomin.

I rådsslutsatserna konstateras att den snabba omvandling och expansion som rymdsektorn genomgår globalt, pga teknikutveckling, nya sätt att utnyttja rymdinfrastrukturen, kommersialisering och det ökade antalet statliga och privata rymdaktörer – det som sedan några år tillbaka kallas för ”New Space” – ställer krav på ett nytt europeiskt förhållningssätt till rymdverksamhetens möjligheter. Den nya utvecklingen på rymdområdet har potential att bidra till Unionens övergripande mål, inklusive när det gäller den gröna och digitala omställningen, att bidra till andra politikområden och till europeisk ekonomi, miljö- och klimatarbete och samhällsutveckling.

Rådsslutsatserna understryker att ett nytt europeiskt förhållningssätt till rymden måste omfatta hela värdekedjan i rymdverksamheten, med ramvillkor som bl.a. stödjer uppkomst av nya europeiska aktörer, minskar regel- och marknadshinder och möjliggör ökade privata investeringar. Rådsslutsatserna betonar värdet som den nya rymdverksamheten och dess utnyttjande skapar för samhälle, miljö, klimat och ekonomi, och möjligheterna att bidra till ökad konkurrenskraft och innovationsförmåga. Avslutningsvis uppmanar rådsslutsatserna kommissionen att främja regelbunden utvärdering av rymdverksamhetens påverkan på ekonomi och miljö, att föreslå en innovationsstrategi för den nya rymdverksamheten och att med en handlingsplan främja EU:s utnyttjande av de tjänster som rymdverksamheten erbjuder.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Rådsslutsatserna ligger väl i linje med den svenska rymdstrategins prioriteringar.

Rådsslutsatserna ger en rimlig och rättvisande beskrivning av den europeiska rymdverksamhetens utveckling, behov och möjligheter att bidra till ett hållbart samhälle, miljö och klimat, samt ekonomi, mot bakgrund av den globala utvecklingen.

De ställningstaganden som anges i den senaste versionen av rådsslutsatserna är väl valda och regeringen föreslår att rådsslutsatserna som helhet kan stödjas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

14. Rådsslutsatser om rymdverksamhetens nytta för människor i europeiska kustområden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av rådsslutsatser

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll:

Det portugisiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till rådsslutsatser om hur rymdverksamhetens nytta för människor i europeiska kustområden kan utvecklas. I rådsslutsatserna konstateras att framför allt de tjänster som jordobservationsprogrammet Copernicus och satellit- och navigeringsprogrammen Galileo och EGNOS erbjuder bör utnyttjas fullt ut i Unionen med avseende på samhällsutveckling och ekonomisk utveckling. Det inkluderar bl.a. att stimulera tillväxt och skapa fler arbetstillfällen.

Rådsslutsatserna framhåller bl.a. att de europeiska kustområdena, ofta med stora befolkningscentra och intensiv ekonomisk aktivitet, ännu inte fullt ut betjänas av de data, tjänster och produkter som Copernicus land- respektive marintjänster tillhandahåller. Kustområdenas särskilda karaktärsdrag som ”gränsregioner” mellan hav och land ställer krav på ett flerdimensionellt förhållningssätt för att bättre förstå och tillgodose områdenas behov. Det skulle underlättas av om Copernicus olika tjänsteområden, särskilt land- och marintjänsterna, vore bättre integrerade. Det finns dock luckor i mätningarna

av nyckelvariabler för kustområdenas ekosystem som kräver ökad europeisk samordning och samarbete för att täppa igen.

Rådsslutsaterna vill uppmuntra till bredare användning av europeiska satellitdata som komplement till nationell miljöövervakning, och uppmanar därför kommissionen att utveckla ett samordnat förhållningssätt för att integrera och bredda utnyttjandet av satellitbaserade tjänster, särskilt från Copernicus, i lösningar som möter användarbehov i kustområdena.

Vidare uppmanas kommissionen att utveckla en genomförandeplan för användning av rymdtjänster och -data i tjänsteutvecklande näringslivssektorer, och att aktivt exploatera möjligheterna till ytterligare samhällsnytta och ekonomisk tillväxt i kustområden. Slutligen uppmärksammar rådsslutsaterna Galileosystemets viktiga stöd till räddningstjänst vid katastrofer i kustområden genom förmedling av offentliga varningsmeddelanden och stöd till sök- och räddningsinsatser.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Rådsslutsaterna ligger väl i linje med den svenska rymdstrategins prioriteringar, inte minst när det gäller de möjligheter som ökad användning av satellitdata erbjuder för samhällsutvecklingen för Sverige och andra europeiska kustnationer.

Rådsslutsaterna ger en rimlig och utvecklingsinriktad beskrivning av den europeiska rymdverksamhetens, särskilt genom Copernicusprogrammet, möjligheter att i större utsträckning bidra till insatser för samhälle, miljö, klimat och ekonomi, i de europeiska kustområdena med beaktande av dessa områdens särskilda karaktär och behov.

De ställningstaganden som anges i den senaste versionen av rådsslutsaterna är väl valda och regeringen föreslår att rådsslutsaterna som helhet kan stödjas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

15. Mot en bättre positionering av EU inom rymdtrafikledning

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Policydiskussion

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: Underlaget för policydiskussionen är inte publicerat ännu.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Rymden och rymdverksamhetens betydelse för olika samhällsfunktioner växer på många områden, t.ex. för kommunikation, navigation, finansiella transaktioner, jordobservation och klimatövervakning. Samhället har därför blivit allt mer beroende av de tjänster och funktioner som det ökande antalet satelliter tillhandahåller.

Rymdverksamhet har också utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska dimensioner, vilket blir mer påtagligt när allt fler aktörer engagerar sig i rymden.

Rymdverksamhet måste bedrivas med nytta för samhället i fokus där bl.a. möjligheterna att bidra till Agenda 2030 tas till vara.

Det har därmed blivit viktigare att vi skyddar rymdmiljön och bidrar till ett långsiktigt hållbart och fredligt nyttjande av rymden för att säkerställa tillgången till den.

Utveckling av en gemensam STM-strategi (rymdtrafikledningsstrategi) för Europa vore ett viktigt steg framåt som en utgångspunkt för internationella diskussioner i frågan och för hållbar rymdverksamhet även i framtiden.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

Övriga frågor

Forskning

16 a) Beslut om unionens deltagande i ett europeiskt partnerskap om metrologi som genomförs av medlemsstater

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet kommer informera om den pågående förhandlingen om ett partnerskapsprogram inom området metrologi (mätvetenskap).

16 b) Rådets förordning om att etablera gemensamma företag inom Horisont Europa

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet kommer informera om den pågående förhandlingen om gemensamma företag inom Horisont Europa.

16 c) Mission Innovation: Medlemskap

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: -

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: EU-kommissionen kommer informera om det samarbete som pågår inom energiforskning som kallas för Mission Innovation.

16d) Meddelande från EU-kommissionen om ett globalt angreppssätt för forskning och innovation

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: -

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: EU-kommissionen kommer informera om ett kommande meddelande om globalt forsknings- och innovationssamarbete.

16 e) Arbetsprogram för inkommande ordförandeskap

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: -

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: Inkommande ordförandeskap (Slovenien) kommer informera om sitt arbetsprogram inom forskning.

Rymd

16f) Arbetsprogram för inkommande ordförandeskap

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: -

Ansvarigt statsråd: Matilda Ernkrans

Förslagets innehåll: Inkommande ordförandeskap (Slovenien) kommer informera om sitt arbetsprogram inom rymd.